

R

Ustruktureret socialisering blandt børn og unge – interdisciplinært betragtet

David Thore Gravesen og Peter Hornbæk Frostholm

Sammendrag

Denne artikel handler om børns og unges ustrukturerede socialiseringsprocesser i offentlige urbane rum. Med udgangspunkt i et feltarbejde i en mellemstor provinsby i Jylland studerer forfatterne, med hver deres videnskabelige afsæt – hhv. antropologien og sociologien, gruppen Thuqz og deres selvudnævnte leder Bezim. Feltarbejdet finder sted på byens centrale torve, hvor kommunen har skænket byens børn og unge et skateranlæg. Empiriske eksempler om gruppens adfærd, og kropslige udtryk sammenholdes med andre grupperinger, som også indtager anlægget og det analyseres hvordan forskelle markerer sig grupperne imellem. Analyserne påpeger at om end den sociale synergi udspiller sig og kultiveres uden forældre, pædagoger og lærere, så findes der hverdagslige praksisser og koder for adfærd, som antager relativt rutinerede mønstre. I den forstand fremstår socialiseringsprocesserne ikke så ustrukturerede, som først antaget.

Abstract

This article is about children's and young people's unstructured socialization processes in public urban spaces. Based on a field work in a medium-sized provincial town in Jutland, the authors, each with their scientific background, respectively anthropology and sociology, study the group Thuqz and their self-proclaimed leader Bezim. The fieldwork takes place on the city's central squares, where the municipality bestowed the city's children and young people a skater park. Empirical examples of the group's behavior and bodily expressions are compared with other groups that occupy the facility and the analysis illustrates interesting differences between the groups. The article points out that although social interaction at the skater park is being played out and cultivated without parents, educators and teachers, the everyday practices and codes of behavior seemingly follow relatively routinized patterns. In this sense the socialization processes at the facility appear less unstructured than first assumed.

Introduktion

Denne artikel tager udgangspunkt i et forskningsprojekt, der handler om børns og unges ustrukturerede socialisering i offentlige byrum. I en mellemstor provinsby i Jylland i Danmark, skænkede kommunen i 2013 byens børn og unge et skateranlæg med tilhørende parkourfaciliteter og et boldbur på

byens centrale torve. Anlægget har tiltrukket børn og unge fra mange dele af byen, og fungerer således som urbant mødested for grupperinger med mange forskelligartede kulturelle dagsordener. En gruppe børn og unge bruger skateranlægget til de formål det er designet til – nemlig at skate, mødes med kammerater og hygge sig. Men også andre grupper af børn og unge tiltrækkes af

faciliteterne; ikke pga. skatermulighederne, men mere for at bidrage til og udnytte de sociale synergier, der udspiller sig og kultiveres i og omkring anlægget. Vi definerer denne synergi som *ustruktureret socialisering* (Arnon, Shamai og Llatov 2008; Hoeben og Weerman 2013; Maimon og Browning 2010). *Ustruktureret* fordi rummet omkring skateranlægget ikke er opmærket, defineret og befolket af voksne – hverken forældre, pædagoger eller lærere. *Socialisering* fordi børnene og de unge registrerer, imiterer og udfordrer hinandens adfærd, lærer af hinanden og påvirker hinanden.

Klassisk socialisationsteori opererer med begreberne primær, sekundær og tertiær socialisering, der beskriver barnets udvikling og indflydelsen undervejs fra den primære omsorg i familien, over den bredere kreds i skolen til f.eks. erhvervsrollen som voksen (Katzenelson 1994). Nyere forskning i børn og unges kultur indikerer et skift fra denne noget elementære og entydige opfattelse, til en forståelse af børns og ikke mindst unges tilværelse som forankret i mange hverdagslivsarenaer (Sommer 1996; Rasmussen 2001), hvor indflydelsen fra og betydningen af peer-to-peer relationer fremskrives og accentueres (Frønes 1994, 1999, 2011). Forståelsen af offentlige steder og bykvarterers rolle i samme forbindelse (Corsaro 2011; Gravesen 2013a, 2013b) tillægges stadig større betydning i ungdomsforskning. Den mere ustrukturerede socialisering i urbane rum og det at *hænge ud* (Thomas 2005; Pyry 2015; Tani 2015) uden voksenopsyn, tilskrives betydning som noget attraktivt (Fotel 2007) og vigtigt i forbindelse med børn og unges hverdagsliv.

Grupper af børn og unge, der opholder sig på gader, pladser og i shopping-centre (Malone 2002; Fotel 2007), kan på mange voksne virke konfrontative eller i opposition til voksen autoritet (Malone 2002) og mere ci-

viliseret adfærd (Elias 1994; Gilliam og Gulløv 2012). Således mødes børn og unge, der ikke lader sig socialisere i den (mere almindelige) trekant imellem hjem, skole og fritidsinstitutioner (Rasmussen 2004) oftere med skepsis, aversion og frygt. Hvor socialiseringsprocesser i formelle institutionelle sammenhænge antager mere kontrollerede og planlagte former, frembyder børn og unges ustrukturerede socialiseringsformer sig i mere uigennemskuelige, flydende, overskridende og processuelle hverdagslivsformer (Rasmussen 2004), og som karakteriseret ved *messiness* og *ongoingness* (Pyry 2015).

Artiklen illustrerer at om end den sociale synergi udspiller sig og kultiveres uden forældre, pædagoger og lærere, så findes der hverdagslige praksisser og koder for adfærd, som antager relativt rutinerede mønstre. Disse adfærdsmønstre er særligt knyttet til hhv. konflikt og aggression over for omsorg og sammenhold indenfor og på tværs af ungdomsgrupperingerne. I den forstand kan de ustrukturerede socialiseringsprocesser nok forstås som overskridende, processuelle og *ongoing*, men ikke som tilfældige, afkoblede eller uden form.

Fokus for artiklen

Denne artikel har som overordnet analytisk fokus at forstå ustrukturerede socialiseringsprocesser gennem et afgrænset analytisk blik på en bestemt informant ved navn Bezim¹ og de relationelle forbindelser han indgår i i det urbane rum. En antropologisk metodisk tilgang er her foretrukket for at komme tæt på Bezims livsverden, mens en sociologisk inspiration er valgt ud fra et argument om at det netop er i forskelsmarkørerne i en efterfølgende relationel analyse, at definitionen af Bezim, træder frem. Det analytiske omdrejningspunkt vil i denne artikel således forfølge Bezims udsagn og

praksisser, men tilmed fokusere på de relationelle forbindelser til hans egen gruppe Thugz, to andre grupperinger på stedet (*skaterne* og *vestbygruppen*) og skateranlægget som socialiseringsarena. Analyserne sætter således Bezim forrest på scenen og inddrager andre ungegrupperinger og skateranlægget som kontekstuel bagtæppe.

Undersøgelsens analytiske nedslag udspringer af et antropologisk feltarbejde gennemført i sensommeren 2014. Undersøgelsen har metodologisk afsæt i en induktiv position, hvor vi gik eksplorativt og åbent til felten, og undervejs forhandlede en mere fokuseret og selektiv forskerposition (Kristiansen og Krogstrup 1999). Denne strategi muliggør, at forskeren kan skabe sig et generelt overblik over felten og de muligheder denne kan rumme for empiriske fund. Derefter åbner strategien for muligheden for at udvælge, sortere og kategorisere det empiriske materiale og dermed skabe konkrete analytiske temaer, som senere følges op og afgrænses. Netop denne bevægelse bliver afsæt for den eksplorative tilgang (Andersen 1999). Tilgangen både åbner og lukker for mulige forskerpositioner og adgange, hvilket betyder, at de informanter som umiddelbart fra første færd finder vores tilstedeværelse interessant, heriblandt Bezim, også bliver kerneinformanter og gatekeepere gennem resten af feltarbejdet. På denne måde er de empiriske nedslag farvet af vores indledende, umiddelbart tilfældige møder. Dette er et vilkår ved den valgte strategi.

At betragte interdisciplinært. Antropologi vs. relationel sociologi

Artiklens to forfattere har afsæt i hver deres videnskabelige disciplin, hhv. antropologien

og sociologien. Peter Frostholt Olesen, forankret i antropologien, argumenterer med udgangspunkt i sin faglighed og loyalitet overfor klassiske antropologiske og fænomnologiske pointer for at mødet med, optagetheden af og indlevelsen i Bezim er det fundamentale og væsentlige redskab til at skabe indsigt og forståelse for netop den kultur Bezim udtrykker, inkarnerer og medkonstruerer. I en klassisk antropologisk forskningstradition vil sociale fællesskaber, hvor komplekse og uafgrænsede de end måtte være, fungere som det primære empiriske undersøgelsesfokus (Højlund 2004). Kirsten Hastrup (2003) kan udbyde: "Antropologiens vidensprojekt er at redegøre for gensidigheden og dynamikken mellem det enkelte handlende menneske og det komplekse sociale fællesskab" (Hastrup 2003: 9). I forlængelse af Hastrups pointe er det som i en *antropologisk* undersøgelsesoptik netop bliver interessant for dette forskningsprojekt, hvordan Bezims sociale, diskursive og kulturelle praksisser, udspiller sig i – og måske ikke mindst op imod – det større sociale fælleskab omkring ham.

Med et empirisk forankret blik for det sociale gives der plads til kulturbegrebet som et analytisk objekt. I antropologien er det kulturelle og teorier om kultur, centrale i fagets selvforståelse. Hvordan kultur skal forstås og behandles, står imidlertid løbende til diskussion inden for disciplinen (Højlund 2004). I dette forskningsprojekt forskes der ikke i kulturen i en empirisk forstand, men i de sociale fællesskaber, der netop udgør, konstituerer og løbende udfordrer de kulturelle strukturer. Vi har dog til stadighed en interesse i at vide noget om det kulturelles betydning for Bezim og det fælleskab han er en del af. Inden for disciplinen diskuteres det f.eks., om kultur skal begribes som praksis, som diskurs eller som viden etc. (ibid.). Hvad der end vælges som

analytisk fokus, bliver kultur defineret som et *teoretisk* perspektiv frem for som en *empirisk* størrelse. "Kultur er ikke noget man "finder derude", men et særligt blik på verden, som giver nogle særlige analytiske muligheder" (ibid.) Med dette in mente bliver der her argumenteret for at studiet af de sociale fællesskaber, forstået som konkrete empiriske fund, i en analytisk forstand bliver et studie i eksempelvis ungdoms-, gade-, eller bandekultur. Studiet af Bezims bevægelse går igennem interessen for hans *livsverden*, som den viser sig umiddelbart i det etnografiske studie, primært igennem observationerne og de mere eller mindre uformelle samtaler undervejs (Wadel 1991). Vejen til viden om Bezim, går således primært *igennem Bezim*, fordi det er igennem studiet af *ham*, at den videnskabelige analyse kan udfolde sig. Med en empirisk forankring i det partikulære – her det enkelte individ i det konkrete fællesskab og den særlige særlighed der knytter sig til dette forhold.

David Thore Gravesen, skolet i sociologien, argumenterer med udgangspunkt i Pierre Bourdieus relationelle tilgang (Bourdieu, Chamboredon og Passeron 1991) for at analysen må anlægge et relationelt/komparativt blik. "Kun hvis vi tager udgangspunkt i forskellige kvinder og mænds liv, bliver det muligt at indfange den kompleksitet og varietet, hvormed livet leves og erfares" (Faber 2008: 240), ræsonnerer Stine Thidemann Faber i sin ph.d.-afhandling *På jagt efter klasse*. Samme pointer forfølger Mikael Börjesson (2009) i sit opgør med essentialisme og substantialisme: "En bestemt social gruppe får eksempelvis sin betydning i relation til andre grupper" (Börjesson 2009: 104), konstaterer han og accentuerer at det ikke er i fænomenet selv, at man finder den sociologiske betydning – den fremtræder først og fremmest *i relation til andre fænome-*

ner. Annick Prieur (2002) diskuterer også Bourdieus relationelle tilgang og pointerer, at idet sociologi er en videnskab om sociale relationer, så må det gode sociologiske forskningsobjekt være konstrueret, så det kan gribe relationelle forhold. Skal man f.eks. studere en ungdomskultur, kan det ikke gøres afsondret fra omverdenen. Ifølge Prieur nytter det således ikke blot at interessere sig for den enkelte informants eller den enkelte kulturs udtryk; snarere må sociologen interessere sig for, hvordan udtrykkene markerer forskelle fra andre ungdomskulturelle grupperinger, samt "hvilke unge der rekrutteres til denne subkultur, sammenlignet med hvilke unge der rekrutteres til andre subkulturer" (Prieur 2002: 123). Inspirationen hos Faber, Börjesson og Prieur kommer netop fra Bourdieu, der som bekendt opererer med konceptualiseringen om *det sociale rum* (Bourdieu 2004), hvor sociale agenter står i relationelle positioner i forhold til hinanden, og således netop må betragtes, analyseres og forstås i lyset af disse indbyrdes forbindelser. Knyttet til feltarbejdet i midtbyen og studiet af Bezim, betyder det således at vi må kigge rundt om Bezim – ikke blot til de andre drenge i Thugz, men også til nogle af de andre børne- og ungegrupperinger, der indtager skaterfaciliteterne, kæmper om plads og indflydelse og skaber andre definitioner end dem Bezim og Thugz konstruerer og udlever. Andre grupperinger har andre *codes of conduct*, andre samværs- og aktivitetsformer. De relationelle forbindelser – forskellene og komparationen imellem de forskellige grupperinger – vil på et reflektivt grundlag grundigere kunne kaste lys over Bezim og Thugz positioneringer og situation.

Antropologien og sociologien udgør forskellige videnstraditioner, men deler på flere måder undersøgelses- og erkendelsesinteresse. Undertiden fortregnes eller

overdramatiseres forskellene, netop for at skærpe den interdisciplinære positioneringskamp, der uomgængeligt finder sted imellem forskellige videnskabelige perspektiver. Sådanne fortegnelser kan undertiden virke hæmmende eller demoraliserende for frugtbare samarbejder, men tjener omvendt også til at raffinere og distingvere de enkelte traditioner, så de skærpes, styrkes og udvikles. Artiklen her skal betragtes som et bud på det sidste.

Fra kammeratlig sportsarena til territorial kampplads

Thugz er en gruppe drenge med indvandrerbaggrund. De kalder sig ikke en bande, men deres adfærd, samvær og sprog nærmer sig de karakteristika, der ofte knyttes til bander eller bande-lignende grupperinger (Bengtsson 2012; Jensen og Pedersen 2012; Rasmussen 2012). At de har et fælles navn, er et eksempel på det, men også hierarkiseringen i gruppen leder tankerne imod den sociale struktur, der kendetegner subkultu-

relle og undertiden kriminelle grupperinger. Gruppens selvudnævnte leder hedder Bezim. Med en blanding af maskulin styrke, humor og kynisme dirigerer og kontrollerer han gruppen gennem forskelligartede praksisser: til afhøringer hos politiet: "Ja, vi aftaler altid før vi skal til afhøring. Alle har den samme historie i Thugz!" Og gennem de almindeligste gøremål i hverdagen: Bezim til Ahmad: "Hent lige en durum... Du får røven, hvis du henter den (Røven er det sidste stykke af Durum-rullen)", "Hvad skal der i?", "Ingen tomat... og med chili og hvidløg!"

Bezims fascinationskraft rækker dog også ud over Thugz' egne rækker. Andre grupperinger er også opmærksomme og æresfrygt, misundelse, irritation og frygt er nogle af de mange følelser Bezim vækker i det sociale miljø omkring skaterbanen.

I et interview forklarer Bezim hvordan han og en række Thugz medlemmer/supportere *smadrer* en dreng og således omdanner boldburet fra kammeratlig sportsarena til territorial kampplads.

Bezim: "For eksempel var der en dreng, der spillede smart over for mig og min ex-kæreste og så gik jeg over og smadrede ham... (...) Han stod i boldburet og spillede fodbold... Så kom mig og min kæreste, to på én cykel, og så sagde han alt mulig til hende; "Hop af derfra" og sådan noget... Så hoppede jeg bare af cyklen og gik over og smadrede ham. Han var jo også inde i boldburet og så kan man ikke komme ud... Der står sådan 15 drenge inde i boldburet og 10 af dem står nede ved døren, så har han ikke nogen chance..."

Situationen illustrerer en række væsentlige forhold ved Thugz' rolle i den kamp om status og dominans, der udspiller sig på faciliteterne i bymidten. For nok formulerer et velmenende skilt på boldburet at man skal *passer på sin makker* og have en *god kamp*, når man bruger boldburet, men den måde Bezim og Thugz fortolker (Corsaro 2002) stedet og dets muligheder, ligger unægtelig langt fra det opbyggelige budskab på skiltet.

Den adfærd og de kampe på magt, dominans, identitet og tilhørsforhold, der indtil nu ville kunne læses mellem linjerne i det beskrevne, ansporer en række metodiske og metodologiske spørgsmål i tilgangen til og udformningen af det overordnede forskningsdesign: Hvordan skal vi undersøge og forstå Bezims intentioner, handlinger og bidrag til den tilsyneladende ustrukturerede socialisering på den urbane samlingsplads? I artiklen er det netop dette spørgsmål der følges. Med udgangspunkt i en række empiriske eksempler fra feltarbejdet ved skateranlægget, indledes en interdisciplinær diskussion om hvordan henholdsvis antropologien og det fænomenologiske afsæt og sociologien og det relationelle blik, kan bidrage til analysen af Bezim og Thugz.

"Du skal være gangster". Antropologiske tilnærmelser

I dette afsnit kigger vi på adfærdsformer og medlemskrav i Bezims nærmeste sociale kreds. Når Bezim og hans følgere i Thugz, som vi så i eksemplet i artiklens indledende passager, nedkæmper en jævnaldrende dreng i boldburet, er der umiddelbart tale om en voldelig handling, der synes afstumpet og derfor nok hos de fleste vækker afsky. Eksemplet illustrerer imidlertid et dybereliggende mønster i det adfærdskodeks, der gælder i Thugz grupperingen. For at opnå medlemskab i gruppen må man være en *gangster*. Bezim forklarer:

"Du skal være gangster. En gangster er en person, der ikke er en svans. En svans er en, der ikke har nosserne til at smadre nogen. Du er også en svans, hvis du bare vil have hjælp af gruppen, til at smadre en..."

I samme forbindelse fortæller Bezim at der eksisterer et helt særligt sammenhold i gruppen og at den indbyrdes tillid er central for alle gruppens medlemmer. "Bare et kald, og de er der med det samme!", uddyber han og understreger således at man i Thugz kan regne med hinandens opbakning. Med den udprægede aggressive, konfrontative og således risikobetonede adfærd gruppen praktiserer i det hverdagslige liv ved skaterbanen, kan en sådan intern forsikring synes nødvendig og hensigtsmæssig. Begrebet *gangster* vækker måske umiddelbart genklang for den, der mener at besidde bare overfladisk kendskab til etniske ungdomsminoritetsmiljøer og subkulturelle fællesskaber i USA. En lignende pointe finder vi i Kirsten Hviids (2007) analyse af udsatte 2. generationsindvandrere i Karlebo Kommune, hvor de unge udvikler en såkaldt *sort, ekspressiv maskulinitetsform*, der involverer kriminalitet, vold og hævnaktioner i jagten på respekt og anerkendelse (Hviid 2007: 293–294). Det er generelt for den kulturelle diskurs, der udspiller sig mellem drengene i Thugz, at låne begreber og fænomener fra netop afroamerikanske ungdomsmiljøer og gøre dem til deres egne. Fællesskabets navn *Thugz* er, ifølge Bezim, eksempelvis stærkt inspireret af en nordamerikansk rapgruppe. Sune Qvortrup Jensen (2007) påpeger lignende pointer, når han diskuterer at den ekspressive maskulinitet som unge drenge kan importere fra hiphoppens ikoner, kan fungere som *ekstrasubkulturel kapital* eller som en mere grundlæggende *ungdomskulturel kapital*, der både giver anerkendelse indadtil i gruppen, men ligeså fascinerer andre unge uden for gruppen.

Der findes mange unge mennesker, herunder piger, som umiddelbart vil kunne genkende og afkode den farlighed, coolness og sexethed, de unge mænd iscenesætter (Jensen 2007: 289).

Et andet *lånt* begreb som de unge i Thugz tager i brug og tillægger kulturel værdi i fællesskabet, er *brothers, bros* eller i de unges danske oversættelse *brødre*. At være *brødre* betyder, med tæt reference til ordets egentlige betydning, at de anerkender og indgår i et gensidigt *brødre*-forhold. På et udelukkende symbolsk niveau, deler de en særlig overbevisning og anerkendelse. Som et primært etisk princip betyder brødre-fællesskabet ubetinget og gensidig loyalitet. At være brødre i symbolsk forstand er ikke meget anderledes end det at være i et reelt familiært forhold (Connor 2007), med loyalitet og gensidig forpligtelse som en afgørende del af deres hverdagspraksis. Den symbolske udveksling betyder, foruden anerkendelse af det fælles tilhørsforhold til gruppen gennem en tilsyneladende maskulin form for omsorg, samtidig at man underlægger sig de særlige sæt af kulturelle koder, værdier og normer, som følger med, og måske i virkeligheden *konstituerer* gruppetilhørsforholdet. I en analytisk optik kommer det her til udtryk hvordan de unge indadtil forhandler og opretholder et kulturelt system med særlige værdier og regler. Det, der blandt mange andre ting, netop bliver interessant i en antropologisk forstand, er at se, hvordan det komplekse sæt af socialiseringsmekanismer udfolder sig inden for gruppens egne grænser. Særligt kendetegnende for Thugz er nemlig, at de tilsyneladende fremstår som et fællesskab med tydelige grænser og tydelige markeringer af hvem, der er henholdsvis inde og ude. Det er eksempelvis påkrævet at gruppens medlemmer og supportere indtaster *Thugz* som efternavn på deres Facebookprofiler – Bezim Thugz, Roman Thugz, Bezims kæreste Azra Thugz, etc. Som beskrevet tidligere, er det kendetegnende for gruppen, at de spejler sig i og låner diskurser, normer og værdier fra andre minoritetsgrupper. For-

uden enkelte undtagelser udgøres medlemmerne da også udelukkende af unge med etnisk minoritetsbaggrund – anden- eller tredjegerationsindvandrere:

”Vi er alle sammen perkere?”, beskriver Bezim. ”Altså... Der er nogle hvide kartofler i Thugz, men de er plastikperkere... Altså de vil gerne være perkere, men de er danskere...”

Et reelt adgangskrav til kulturen og fællesskabet synes altså at være en etnisk minoritetsbaggrund – dybfølt, plastisk eller ej. Andre krav for tilhørsforholdet til gruppen er af en anden og mere symbolsk karakter. Loyalitet over for fællesskabet bliver for alvor testet i den enkeltes konfrontation med ordensmagten:

”Ja, vi aftaler altid før vi skal til afhøring. Ligeså snart politiet laver et møde til os og vi skal til afhøring, så får vi det at vide”, forklarer Bezim. Roman fortsætter: ”... Eller hvis vi sidder nede på skaterbanen og politiet så kommer... Hvis vi for eksempel lige har været inde i bytorvet og nakke et eller andet... Så aftaler vi, hvad vi skal sige, og at der ikke er nogle andre, der siger noget!”

Loyalitet er overskriften for den praktiserede etik som knytter sig til de kulturelle normer og værdier, der knytter sig til og markerer grænserne for Thugz-fællesskabet. Og netop loyaliteten kommer til syne og bliver testet i politiets afhøringslokaler. I sådanne situationer vægtes fællesskabets interesser og gruppens æreskodeks højere end den enkeltes interesser og problemer. Men hvad sker der, hvis denne gensidige afhængighed og tilsyneladende altoverskygende loyalitetsetik bliver udfordret? Roman og Bezim fortæller:

Roman: ”Man får respekt med frygt!”

Bezim: ”Ja, frygt. Når de er bange for os!”

Roman: ”Du kan få respekt af folk normalt, bare ved at være søde over for dem. Men det betyder ikke at de er loyale over for dig. De skal være loyale!”

Interviewer: ”Men bliver den loyalitet ikke brudt nogle gange?”

Roman: ”Jo. Hvis en hel gruppe har lavet noget lort, så er der nogle der stikker... Så ved du at de her personer, de er færdige!”

Bezim: ”Ja, så er det færdigt med dem! Det er ligesom med Azeem og Bilal! De er færdige i Thugz. De to har stukket os andre i ryggen...”

Som det her kommer til udtryk i forbindelse med, hvordan gruppen tilegner sig *respekt*, spiller frygt, ikke overraskende, en stor rolle. Frygt, trusler og aggressioner indgår generelt som en betydelig del af gruppens kulturelle, diskursive og symbolske udvekslinger, og viser hvordan fællesskabets grænser netop både opretholdes og tegnes skarpt op indadtil såvel som udadtil, gennem disse praksisser. Azeem og Bilal har tilsyneladende svigtet gruppen i et afgørende øjeblik og brudt det kulturelle og etiske regelsæt, som netop er så afgørende (og konstituerende) for gruppen. De kan ikke længere leve op til gruppens krav om ubetinget loyalitet og måtte derfor betale prisen. Bezim kan ikke længere stole på dem, og de måtte udstødes fra fællesskabet. Et andet eksempel viser hvordan Kasper, en af gruppens *plastikperkere*, bryder det etiske kodeks ved at spørge Bezims ekskæreste om en date. Bezim forklarer:

”Hele ghettoen stod her, da vi fandt ud af det! Han flygtede på sin scooter, da han så os. Vi var SÅ tæt på at sparke ham af! Fucking svans! Jeg smadrer ham... Vi går aldrig efter hinandens gamle kærestes... Aldrig! Det gør man bare ikke... Vi er jo brødre.”

Eksemplet her gør det klart, hvor meget det komplekse og imellem medlemmerne selv, ikke så omtalte sæt af etiske regler, betyder for dem. At være *brødre* betyder, at medlemmerne på hvilket som helst tidspunkt træder til, når det behøves af dem, for at ære det symbolske kodeks. Dette viser samtidigt, hvordan den enkeltes forståelse af de fælles normer og værdier er af afgørende betydning for, hvordan medlemmerne oplever gruppeidentitet, og altså hermed hvordan gruppen netop opretholdes gennem en overordnet fælles forståelse af kulturelt tilhørsforhold. Dette illustrerer desuden hvordan den *ustrukturerede socialisering* reelt ikke er så ustruktureret endda, men derimod fremstår som en række relativt ordnede og komplekst strukturerede praksisser opretholdt gennem et virvar af etiske og moralske kodekser.

Loyalitet er overskriften for den praktiserede etik som knytter sig til de kulturelle normer og værdier, der knytter sig til og markerer grænserne for Thugz-fællesskabet.

Adgangen til den særlige viden, praksis og diskurs der udspringer af Bezims livsverden, giver en forståelse for, hvordan fortællingen om en kultur, i en særlig antropologisk optik, netop gøres op af disse elementer: viden, praksis og diskurs – altså de empiriske erfaringer. Det afsøgte felt er her

i en antropologisk forstand det særligt partikulære – her Bezims plads i et større og mere kompleks urbant miljø. Det er netop den særlige særlighed, der knytter sig til Bezims forståelse af fællesskabet, der her udgør den antropologiske vidensinteresse.

Thugz, skaterne og Vestbygruppen. Et relationelt blik

Den kulturelle analyse af Bezims adfærd og Thugz-gruppens medlemskrav er spændende i sig selv, men det relationelle/komparative blik kan kaste et interessant lys på de forskelle, der markerer de forskellige grupperingers kendetegn, jf. inspirationen fra Bourdieu diskuteret tidligere i artiklen. På den måde kan vi faktisk endnu tydeligere opmarkere det særligt distinkte i Bezims og Thugz' adfærd. Lad os derfor kigge nærmere på to grupperinger, der ligesom Thugz bidrager til den ungdomskulturelle synergi, der konstrueres og kultiveres på stedet.

En forholdsvis veldefineret gruppe af børn og unge udgøres af skaterne. Ligesom Thugz består også denne gruppe udelukkende af drenge. Deres adfærd og koder for medlemskab viser sig imidlertid at være markant anderledes end hvad vi ser hos Thugz. For skaterne er det centrale omdrejningspunkt fællesskabet omkring det at skate. De øver sig på forskellige tricks, imponerer og anerkender hinanden. Skateboardet er således den egentlige billet til fællesskabet, for det viser sig at gruppen består af både meget erfarne skatere og helt uprøvede, der lader sig inspirere af de mere trænede. I den forstand synes spørgsmålet om, hvem der er inde og ude at være mere åbent end tilfældet er hos Thugz. De tydelige grænser og markeringer, der kendetegner Thugz går ikke igen i Skatergruppen, om end der også her naturligvis er centrale figurer i fællesskabet. De mest er-

farne og mest ihærdige høster i sagens natur anerkendelse blandt de andre skatere, men væsentlig er den positive og opbyggelige attitude, som netop de erfarne anlægger over for de mindre prøvede i gruppen. De erfarne skatere opmuntrer og byder nye skatere indenfor. Medlemskabet er ingenlunde præget af frygt, trusler og aggressioner, og således antager den maskuline rolle i dette fællesskab et markant anderledes udtryk end vi ser hos Thugz. Hvor Bezims maskulinitet forhandles og omsættes til dominans, kontrol og anerkendelse igennem aggression og en konfliktsøgende attitude, synes skaterne at omsætte deres evner på skateboardet til symbolsk kapital og anderkendelse i gruppen. Dette betyder ikke at konflikt eller kontrovers er fremmed for skaterne. Paradoksalt nok beskriver flere af gruppens medlemmer at de selv, da de var yngre, faktisk på mange måder havde en adfærd der lignede Thugz-medlemmernes i forhold til uro, konflikter, problemer med politiet og lignende. Alligevel er skaterne tydeligvis i opposition til Thugz' dagsorden på stedet, da de mener, Thugz aggressive adfærd og kulturelle udtryk kompromitterer den anerkendelse og tillid, skaterne høster fra kommunen og byens borgere. Eksemplet fra boldburet, hvor Bezim og Thugz indespærrer og slås mod en dreng, anskueliggør tydeligt denne problematik, ligesom den på et mere overordnet plan fortæller meget om de to gruppers forskellige fortolkninger (Corsaro 2002) af stedet og dets muligheder.

På stedet findes en tredje gruppe børn og unge – *vestbygruppen*, som på flere måder fremstår langt mindre velafgrænset end tilfældet er for Thugz og skaterne. Gruppen består både af drenge og piger, hvor mange kommer fra den vestlige del af byen, der historisk har udgjort byens arbejderkvarter. Denne socioøkonomiske foran-

kring synes stadig reel og mange af disse børn og unge fremstår med visse undtagelser generelt sårbare og udsatte. Undtagelserne består af tilsyneladende velhavende børn og unge, særligt piger, bosat i andre og mere privilegerede kvarterer. På anlægget i midtbyen finder denne forholdsvist heterogene gruppe sammen for at tilbringe eftermiddags- og aften timer uden den voksenkontrol og styring, der i højere grad kendetegner fritidstilbud og ungdomsklubber. Adgangsbilletten til dette kulturelle fællesskab synes mindre iøjnefaldende end hos de to andre grupperinger, men oplagt er det, at mange medlemmers individuelle sårbarhed virker konstituerende for gruppens sammenhold og sammenhængskraft. Igen gennem feltarbejdet beretter flere om belastede familieforhold og nogle fortæller at de er anbragt uden for familien, pga. forskellige former for omsorgssvigt. Gruppens daglige rutiner på stedet er på mange måder forskellige fra Thugz og skaternes. Gruppen mødes for at hænge ud og opleve fællesskab med venner og bekendte. Den konfrontative stil der præger Thugz er sjældnere i spil her. Faktisk fortæller flere at de er utrygge ved den ballade, der undertiden præger det ungdomskulturelle liv i byen og at de ikke ønsker at "blive blandet ind i noget" i forhold til f.eks. politiet. Dette forhold kan også aflæses i vestbygruppens territorielle positioneringer. Hvis der opstår for meget uro eller ballade et sted, flytter de sig. Af den grund indtager de nu dele af skateranlægget i midtbyen. Tidligere har de hængt ud ved en ældre skaterpark i netop vestbyen, men som en informant udtrykker det handler meget deroppe om cannabis: "... alt deroppe er hash, hash, hash...".

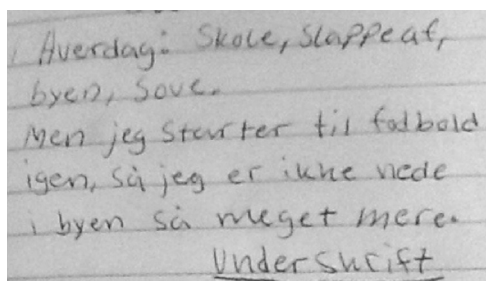
Som det fremgår af den ovenstående analyse er der markante forskelle i de adfærdsrutiner, der præger de tre grupper. Thugz er ikke bange for "at blive blandet ind

i noget". Erfaringer og omgang med politiet er nærmere med til at konstituere denne gruppe og markere, hvad der giver symbolsk kapital. Kan man snyde politiet, høster man anerkendelse indadtil og måske også i et omfang udadtil. Thugz' aggressive adfærd over for den mere venligt stemte og opbyggelige attitude, vi finder hos skaterne, er ligeledes en markant forskel, der leverer analytisk stof til vores refleksive forståelse af ikke bare relationerne imellem grupperingerne, men også de enkelte gruppers særlige karakteristika.

"Men jeg starter til fodbold igen." Om kroppens udtryk i det ungdomskulturelle felt

En eftermiddag fortæller Bezim om sin hverdag. "Jeg må hellere selv skrive det, så bliver det rigtigt", siger Bezim, tager feltdagbogen og skriver:

"Hverdag: skole, slappe af, byen, sove. Men jeg starter til fodbold igen, så jeg er ikke nede i byen så meget mere. Underskrift: Bezim" (derudover pryder en tegning af hans kærestes mor nøgen det meste af siden).

Averdag: Skole, slappe af, byen, sove.
Men jeg starter til fodbold igen, så jeg er ikke nede i byen så meget mere.
Underskrift

Bezim udtrykker i sin fortælling om hverdagen, at han vil forsøge at spille sig på et fodboldhold igen. Han er før blevet tilbudt ungdomskontrakt hos byens førende divisionshold og vil gerne forsøge sig igen.

En måned inde i feltarbejdet inviterer Bezim os til fodboldkamp. Han spiller nu for et ungdomshold i en af byens etablerede klubber. Vi står på sidelinjen og ser Bezim i action. Flere af pigerne fra vestbyen er mødt for at hænge ud omkring kampen. Bezim er holdets forreste angriber – en klar spydspids for holdet. Et enkelt medlem fra Thugz er mødt op for at se Bezim spille. Seks unge drenge på 13–14 år, der er kommet for at se deres kammerater spille, ser Abdi fra Thugz. En af dem spørger omkring sig: "Hvem er ham i den sorte trøje?", "Det ved jeg ikke", "Spiller han for os?", "...Nej, er han ikke med i Thugz?"

Bezim laver fire mål og en enkelt assist og det kan mærkes på tilskuerne af han tydeligvis har været banens bedste. Efter kampen står Bezim alene og ydmyg. Holdets træner trækker sig væk fra resten af gruppen som står samlet, går over til Bezim og klapper ham på skulderen – "god kamp", siger han og går igen.

I sin rolle som fodboldspiller virker Bezim i højere grad på *udebane* i forhold til rollen som markant frontfigur i Thugz. Efter kampen synes han ikke inkluderet i gruppen og har på ingen måde en ledende rolle, selvom hans præstationer på banen viser et markant forskel i niveau mellem ham og de andre spillere. Bezim forudser selv sit miljøskifte i feltnoterne, da han skriver: "Men jeg starter til fodbold igen, så jeg er ikke nede i byen så meget mere.". Fortællingen her markerer i *analytisk forstand* også forskel på den måde *kroppen* og kropslig udfoldelse har værdi på i de fællesskaber som Bezim deltager i. Der markeres et skifte fra en (kropslig) kamp på status, magt og respekt gennem frygt, vold og generel aggressiv adfærd i midtbyen til kampen for mål og anerkendelse gennem hårdt arbejde og disciplin på fodboldholdet. Til forskel fra den kropslighed der ligger bag en generel over-

gjort maskulin og aggressiv adfærd, bliver kroppen i fodboldkampen anvendt mere fornuftigt (i normativ forstand), og analysen peger dermed på, hvordan kroppen og kropslig udfoldelse anvendes som et medium for oparbejdning af social og kulturel kapital, der igen kan omsættes til symbolsk kapital i andre kulturelle fællesskaber.

At kroppens udtryk og udfoldelser kan veksles til symbolsk kapital og anerkendelse, går igen i de to andre grupperinger. For skaterne gælder det at kroppen trænes til balancen på brættet, og at beherskelsen af denne kunst sikrer anerkendelse. I en samtale med en af de centrale skikkelser i gruppen fremgår det, at skaterne opfatter deres aktiviteter og tidsforbrug på stedet som sport. Godt nok er her ingen trænere, bestemte mødetider eller foreningsregler, men den ihærdighed og selvdisciplin, som kendetegner en sportsmands motivation, er også at finde blandt skaterne. De bruger virkelig meget tid med at springe, hoppe, træne et bestemt trick og ikke mindst at slå sig. Cementkonstruktionen på skateranlægget er hård og kantet og mange er *i gulvet* utallige gange på en dag. Skaternes kropslige udfoldelser fremstår således fredelige, sammenlignet med Thugz og deres mere konfrontative attitude. Men som vi så med Bezim, dyrker også han den fredelige variant af kropsudfoldelse, når han genoptager sin interesse for fodbold.

Også flere af vestbygruppens medlemmer går til fodbold eller håndbold i fritiden. I hvert fald de mere privilegerede af dem. Men når de mødes på og omkring skaterbanen, handler det mest om at *hænge ud*. Hvor skaterne dyrker deres "sport" og Thugz bl.a. markerer status igennem en kropslig performativitet baseret på maskulin styrke og aggression, er vestbygruppens kropslige udfoldelser til tider mere inaktive, til tider mere i gang. Ofte sidder de længe det

samme sted – på en bænk et sted og snakker og griner, for så at bevæge sig hen imod en anden bænk eller lignende, hvor de kan hænge ud. Ofte sidder de tæt, hænger op af hinanden eller går tæt omslyngede to og to. Hvor de to andre grupper udelukkende består af drenge, er vestbygruppen ligeligt fordelt imellem piger og drenge, hvilket også giver anledning til kropslige tilnærmelser, aktiviteter og kærestier, som sjældnere optræder hos skaterne eller i Thugz. En tidlig aften midtvejs i feltarbejdet fordriver en større gruppe af vestbygruppen tiden med at *spille dåse*³. To piger har været i den lokale kiosk og *hustle* (dvs. stjæle) nogle dåser med powerdrik. De tager plads på nogle af skaterbanens cementkonstruktioner, pigerne drikker deres powerdrikke, flere kommer til og de går i gang med spillet.

Som i ethvert brætspil sidder de i en kreds og den tomme dåse er nu spilredskabet. Den første spiller slår til dåsen, så den bliver flad, hvorefter den næste i kredsen placerer dåsen, så den skarpe kant vender opad. Der slås igen, så dåsen trykkes flad i en ny struktur. Igen stiller næste spiller dåsen op, så det mest muligt skarpe vender opad, for derefter at slå så hårdt at dåsen tager en ny form. Pointen med legen er, at jo mere der slås til dåsen, jo mere skarp og forvreden bliver den, hvilket hele tiden forøger risikoen for at huden beskadiges, når det næste slag sættes ind.

Som det nok fremgår, er det netop denne risiko, legen søger at realisere, og flere deltageres hænder er godt blodige og forrevne efter flere dåser har været bragt i spil. "Åhhh, det er dejlig spidst det her...", udbryder en af spillerne og fortsætter: "Nu bløder det... Nu hænger den fast... Ej, lad mig da få noget... Av!" Citatet udtrykker, hvad der virker statusgivende i denne sammenhæng. På trods af at det bløder, og at hånden faktisk hænger fast i dåsens splintrede form, tilkendegiver spilleren her at han gerne vil mere. "Lad mig da få noget..." siger han og tilkendegiver at han er klar til at fortsætte.

Som i ethvert andet spil er der anerkendelse at hente for de, der klarer sig godt.

Undervejs i observationen bliver det tydeligt, at den der slår hårdest og kan fremvise den blodigste hånd når spillet er slut, står som vinder. "Prøv lige en eller anden – Lys lige på min hånd... Er der ikke en dåse mere? Jeg er frisk – min hånd gør ikke ondt nok!", udbryder en af spillerne, da spillet er ved at ebbe ud. I aktiviteten konkurrerer vestbygruppen på mod, risiko og aggression. Aggressionen rettes ikke udadtil, imod andre, som når Thugz iscenesætter sig som en gruppe, man skal være bange for, men indadtil i gruppen, imod én selv. Naturligvis er det frivilligt, om man vil være med, men tydeligt er det, at der er anerkendelse at hente, for dem der kan *spille spillet*. Også skaterne slår sig, når de træner, men risikoen tager en markant anden form, end vi ser i spillet *dåse*. Eksemplerne tjener til at illustrere den relationelle pointe, jf. inspirationen fra den relationelle sociologi, at grupperne praktiserer forskelligartede kropslige positioneringer – alle forbundet med hver deres risiko.

De videnskabelige diskrepanser og faglige udfordringer der, grundet vores forskellige udgangspunkter, har præget vores arbejde, er intet at regne imod de spændende oplevelser i felten og inspirerende diskussioner på kontoret, som det interdisciplinære møde imellem antropologien og sociologien har afstedkommet.

De få eksempler vi her har kunnet vise, yder ikke den variation vi mødte på skateranlægget retfærdighed. Således skal det accentueres at gruppernes adfærd og aktiviteter er overskridende og processuelle, og kendetegnet ved den *messiness* og ofte uigennemskuelige *ongoingness*, som Pyyri

(2015) også finder i sine studier af unge i urbane byrum. På den måde ser vi ofte unge fra en gruppering, som undertiden er i selskab med en af de andre grupperinger. Skodderne imellem grupperingerne er således ingenlunde vandtætte, ligesom specifikke unge naturligvis sagtens kan udtrykke varierede adfærdsformer og beherske forskellige kulturelle koder. Et fint eksempel på sådanne overskridelser er netop Bezim, der jo som analysen har illustreret retter sig imod forskellige kropslige udtryk. Aggression, konfrontation og maskulin dominans i Thugz over for fairplay, formelle regler og kropslige *skills* på fodboldbanen. Og som Bezims udsagn i felt-dagbogen udtrykker, forsøger Bezim på tidspunktet for feltarbejdet faktisk at justere på sin hverdagslige balance imellem aktiviteterne på gaden og på fodboldbanen, i et forsøg på at distancere sig fra rollen som frontfigur i Thugz og hellige sig mere tid som fodboldspiller.

Ustruktureret socialisering. Imellem konflikt og sammenhold

Vi har i denne artikel interesseret os for ustrukturerede socialiseringsprocesser, som er et begreb for relationelle sociale synergier, der finder sted i offentlige byrum, når børn og unge *hænger ud*, uden at være flankeret og observeret af voksne.

Det er tydeligt at de forskellige grupperinger, hvor strukturerede eller fragmenterede de end fremstår, praktiserer forskellige former for socialitet, knyttet til særlige kulturelle samværsformer, konstitueret gennem forskelligartede etiske norm- og værdisæt. Ofte oplever vi at konflikt og aggression konstituerer den sociale synergi i det urbane rum, men også at sammenhold, omsorg for hinanden og en abstrakt form for

pædagogiseret opmærksomhed praktiseres internt i – og også imellem grupperingerne.

”... Jeg vil gerne lige have et pædagogisk tillæg på lønkontoen for alle de gange jeg har holdt øje og passet på byens problembørn.”

Sådan udtrykker en af de ældre skatere sig om det faktum, at de ældre eksempelvis holder øje med de yngre i en slags opdragende omsorg, der for nogle grupper antager en empatisk form og inkluderende åbenhed, som vi har set hos skaterne, og for andre mere tager form af dominans og over-/underordning, som det gælder for Thugz. For et adultocentrisk, pædagogiseret blik, vil skater-varianten formodentlig synes mest opbyggelig. Lægges den normative vurdering imidlertid til side, er det tydeligt at samtlige grupper, på hver deres vis og ud fra hver deres kulturelle koder, hjælper hinanden, holder sammen og viser de små på vej. I den forstand er de ustrukturerede socialiseringsprocesser nok præget af *messiness* og en vis forvirring, men måske langt fra så ustrukturerede, som umiddelbart antaget. De mange sociale kodninger for adfærd og kropslighed indgår som komponenter i den ungdomskulturelle socialisering, der udspiller sig på stedet. Konflikt og aggression udgør sammen med sammenhold og omsorg for hinanden de hverdagslige rutiner, som tilsammen former den kulturelle ramme for børnene og de unges livsverden i det urbane miljø.

Afrunding

Analyserne i denne artikel er fremkommet igennem mødet mellem artiklens to forfattere, og de to videnskabelige discipliner vi hver især er rundet af, har givet stof til de interdisciplinære betragtninger vi har lagt

frem. Det antropologiske afsæt og den etnografiske metode gav os adgang til skateranlægget og de centrale informanter, som vi hurtigt etablerede kontakt med der. Igenem disse gatekeepere åbnede sig en ungdomskulturel mangfoldighed, som inspirationen fra den relationelle sociologi bidrog til at fange og forstå. For én analytisk dimension er de kulturelle karakteristika ved Bezim og hans nærmeste, en anden er

grupperingerne og deres indbyrdes forbundethed – og deres alles relation til skateranlægget. De videnskabelige diskrepanser og faglige udfordringer der, grundet vores forskellige udgangspunkter, har præget vores arbejde, er intet at regne imod de spændende oplevelser i felten og inspirerende diskussioner på kontoret, som det interdisciplinære møde imellem antropologien og sociologien har afstedkommet.

Noter

¹ Alle informanters navne er ændret.

² perker [pær'g] sb. -en, -e, -ne; (neds.) en dansker el. indvandrer af især arabisk el. mellemøstlig afstamning; etymologi: vist dannet som en sammenblanding af perser og tyrker (ordbogen.com).

³ Det var de unge selv, der kaldte spillet *dåse*. Titlen er naturligvis valgt fordi det netop er powerdrik-dåsen, der bruges i spillet.

Referencer

- Andersen, I. 1999. *Den skinbarlige virkelighed – om valg af samfundsvidenskabelige metoder*. Samfundslitteratur
- Arnon, S., Shamaï, S. og Ilatov, Z. 2008. Socialization agents and activities of young adolescents. *Adolescence* 43(170): 373–397.
- Bengtsson, T.T. 2012. "Gangster" – en ungdomssubkultur. I: Jacobsen, M.H., red. *Skyggelandet. Ungdomskultur, kriminalitetskultur og bandekultur i dansk belysning*. Syddansk Universitetsforlag.
- Bourdieu, P. 2004. *Af praktiske grunde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, P., Chamboredon, J.-C. og Passeron, J.-C. 1991. *The Craft of Sociology*. Walter de Gruyter og Co.
- Börjesson, M. 2009. Om kunsten at konstruere sociale grupper. I: Hannerslev, O., Hansen, J. A. og Willig, I., red. 2009. *Refleksiv sociologi i praksis*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Connor, J. 2007. *The Sociology of Loyalty*. Springer.
- Corsaro, W. A. 2002. *Barndommens sociologi*. Nordisk Forlag A/S.
- Corsaro, W. A. 2011. Peer culture. I: Qvortrup, J., Corsaro, W. A. og Honig, M.-S., red. 2011. *The Palgrave Handbook of Childhood Studies*. Palgrave Macmillan.
- Elias, N. 1994. *The Civilizing Process*. Blackwell.
- Faber, S. T. 2008. *På jagt efter klasse*. Ph.d.-afhandling. Institut for Sociologi, Socialt arbejde og Organisation, Aalborg Universitet.
- Fotel, T. 2007. Er boligområderne i børnehøjde? – om mobiliteter, forbindelser og (udendørs) liv. *Dansk Sociologi* 4/18.
- Frønes, I. 1994. *De ligeværdige*. København: Pædagogisk Bogklub.

- Frønes, I. 1999. Kammeraterne og moderniteten. I: Dencik, L. og Jørgensen, P. Schultz, red. *Børn og familie i det postmoderne samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Frønes, I. 2011. Childhood: Leisure, culture and peers. I: Qvortrup, J., Corsaro, W. A. og Honig, M.-S., red. 2011. *The Palgrave Handbook of Childhood Studies*. Palgrave Macmillan.
- Gilliam, L. og Gulløv, E., red. 2012. *Civiliserende institutioner. Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus universitetsforlag.
- Gravesen, D. T. 2013a. Unges kultur fra sted til sted. *Gjallerhorn. Tidsskrift for professionsuddannelser* 17.
- Gravesen, D. T. 2013b. *Fra sted til sted. Om boligkvarterets betydning for unges uddannelsespositioneringer*. Ph.d.-afhandling. Institut for Medier, Erkendelse og Formidling. Afdeling for Pædagogik. Københavns Universitet.
- Hastrup, K., red. 2003. *Ind i verden: En grundbog i antropologisk metode*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hoeben, E. og Weerman, F. 2013. Situational conditions and adolescent offending: Does the impact of unstructured socializing depend on its location? *European Journal of Criminology*. Published online 20 November 2013.
- Hviid, K. 2007. "No life" – om gadelivsstil, territorialitet og maskulinitet blandt unge mænd i et forstads-kvarter. SPIRIT PhD Series. Thesis no. 9. SPIRIT & Department of History, International and Social Studies, Aalborg University.
- Højlund, S. 2004. Spørgsmål til et nyt forskningsfelt. I: Madsen, U. A., red. *Pædagogisk Antropologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, S.Q. 2007. *Fremmed, fræk og fartig. Unge mænd og etnisk/racial andenhed – mellem modstand og stilisering*. SPIRIT PhD Series. Thesis no. 13. SPIRIT – Doctoral Programme. Aalborg University.
- Jensen, S.Q. og Pedersen, M.L. 2012. This is a gang – and I'm in it! – om bandebegreber, definitioner, debater og sociale kategorier. I: Jacobsen, M.H., red. *Skyggelandet. Ungdomskultur, kriminalitetskultur og bandekultur i dansk belysning*. Syddansk Universitetsforlag.
- Katzenelson, B. 1994. *Homo Socius*. 3. Gyldendal.
- Kristiansen, S. og Krogstrup, H.K. 1999. *Deltagende observation*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Maimon, D. og Browning, C. R. 2010. Unstructured socializing, collective effeciacy, and violent behavior among urban youth. *Crimonology* 48(2).
- Malone. K. 2002. Street life: youth, culture and competing uses of public space. *Environment & Urbanization* 14(2).
- Prieur, A. 2002. Objektivisering og refleksivitet. I: Jacobsen, M.H., Kristiansen, S. og Prieur, A., red. *Liv, fortælling, tekst – Strejftog i kvalitativ sociologi*. Aalborg Universitetsforlag.
- Pyry, N. 2015. "Sensing with" photography and "thinking with" photographs in research into teenage girls' hanging out. *Children's Geographies* 13(2): 149–163.
- Rasmussen, K. 2001. Børnekulturbegrebet. Set i lyset af aktuelle barndomstendenser og teoretiske problemstillinger. I: Tuft, B., Kampmann, J. og Juncker, B., red. 2001. *Børnekultur. Hvilke børn? Og hvis kultur?* Akademisk Forlag A/S.
- Rasmussen, K. 2004. *Børnene i kvarteret – kvarteret i børnene*. Roskilde Universitetsforlag.
- Rasmussen, L. 2012. Identitet og fællesskab i kriminelle gruppedannelser. I: Jacobsen, M. H., red. *Skyggelandet. Ungdomskultur, kriminalitetskultur og bandekultur i dansk belysning*. Syddansk Universitetsforlag.
- Sommer, D. 1996. *Barndomspsykologi*. København: Hans Reitzels Forlag.

- Tani, S. 2015. Loosening/tightening spaces in the geographies of hanging out. *Social & Cultural Geography* 16(2): 125–145.
- Thomas, M. E. 2005. Girls, consumption space and the contradictions of hanging out in the city. *Social & Cultural Geography* 6(4).
- Wadel, C. 1991. Fra observation til data. I: Wadel, C. *Feltarbeid i egen kultur. En innføring i kvalitativt orientert samfunnsforskning*. Flekkefjord: SEEK.

David Thore Gravesen er cand.pæd.soc., ph.d og lektor ved VIA Børn & Unges kultur, Center for forskning & udvikling, VIA University College. Særlige forskningsinteresser er: Børn og unges hverdagsliv, Unges uddannelsesvalg, børn og unges socialisering i offentlige byrum, pædagogens rolle i folkeskolen, pædagogers professionsidentitet. Udvalgte publikationer: Gravesen, David Thore (2013) Unges kultur fra sted til sted (*Gjallerhorn. Tidsskrift for professionsuddannelser*), Gravesen, D.T., Pedersen, P.M., Hansen, M.A., Lorentsen, B.H. (2013) Om pædagogers sociale strategier i et arbejdsliv under forandring (*Nordisk Barnehageforskning*).

David Thore Gravesen, VIA Børn & Unges kultur, Center for forskning & udvikling, VIA University College, Prinsens Alle 2, DK-8800, VIBORG, Danmark. Email: dtg@viauc.dk

Peter Hornbæk Frostholm er cand.pæd.ant. og adjunkt ved VIA Børn & Unges kultur, Center for forskning & udvikling, VIA University College. Særlige forskningsinteresser er: Børn og unge i marginaliserede positioner, etniske minoritetsgrupper, integrationsstudier, identitetskonstruktioner, gruppeidentitet og selvfremsstilling, lærings- og praksisfællesskaber, arbejdsantropologi, værkstedsantropologi.

Peter Hornbæk Frostholm, VIA Børn & Unges kultur, Center for forskning & udvikling, VIA University College, Bøgildvej 10, DK-7430 Ikast, Danmark. Email: pefo@via.dk